

Länsstyrelsen
Gävleborg

Enheten för natur

Sandra Wahlund
010-2251465
sandra.wahlund@lansstyrelsen.se

BESLUT

2020-03-02

1 (12)

Dnr 1318-2020,
1399-2020,
1455-2020,
1626-2020, 1710-2020

Namn
Adress
Postnr Ort

Beslut om skydds jakt efter varg i Ovanåkers kommun

Beslut

Länsstyrelsen beslutar med stöd av 23 a § jaktförordning (1987:905) att ge tillstånd till skydds jakt efter en (1) varg i Ovanåkers kommun, inom det område som avgränsas på kartan i bilaga 2 till detta beslut. Länsstyrelsen beslutar med stöd av 15 § jaktförordningen att alla typer av belysning får användas för att underlätta skyddsjakten.

Länsstyrelsen beslutar med stöd av 21 § jaktförordningen att skyddsjakten får bedrivas från motordrivet fordon.

Länsstyrelsen medger att skyddsjakten får ske hela dygnet med stöd av 9 § jaktförordningen.

Länsstyrelsen beslutar med stöd av 24 d § andra stycket jaktförordningen att jakten får ske på annans jaktområde.

Vidare beslutar länsstyrelsen med stöd av 59 § jaktförordningen att beslutet gäller omedelbart utan hinder av att det överklagas.

Villkor

1. En (1) varg får fällas.
2. Skyddsjakten är tillåten från och med den 3 mars 2020 till och med den 9 mars 2020.
3. Skyddsjakten får endast bedrivas inom område som avgränsas på kartan i bilaga 2.
4. Länsstyrelsen eller av länsstyrelsen utsedda personer får utföra jakten med stöd av detta beslut.
5. Länsstyrelsen avlyser jakten om tilldelad varg fällts eller påskjutits innan jakttiden löpt ut. Om eftersök visar att det påskjutna djuret är oskadat beslutar Länsstyrelsen huruvida fortsatt jakt ska ske inom återstående tid som omfattas av beslutet.

6. Fällt djur tillfaller staten och besiktas och omhändertas av länsstyrelsen i samråd med Polismyndigheten för vidarebefordran till Statens Veterinärmedicinska anstalt för obduktion.

7. Efter avslutad skydds jakt, oavsett utfall, ska sökanden inkomma till länsstyrelsen med en kortfattad redogörelse för hur jakten bedrivits. Om djuret fällt ska koordinater för skottplats inkluderas. Redogörelsen ska ha inkommit senast två veckor efter djuret fällt.

Beskrivning av ärendet

Fem olika ansökningar gällande skydds jakt efter varg i Ovanåker kommun har inkommit till Länsstyrelsen under februari (Dnr: 1318–2020, 1399-2020, 1455-2020, 1626-2020, 1710-2020). Skälet till ansökningarna uppges vara av hänsyn till allmän hälsa och säkerhet då ett flertal vargar upplevs oskygga och närgångna. Vargarna uppges bland annat ha rört sig förbi tre förskolor, ett seniorboende och genom ett flertal villaområden. Vidare beskriver sökanden att vargarna vistas i och runt hästhagar, druckit ur hästarnas vattenkar, förföljt och gått emot promenerande människor med och utan hundar och även observerats på en altan under dagtid.

Samtliga sökanden hänvisar till att människorna i samhället upplever ett stort obehag över att vistas utomhus och har därför ändrat sina vardagliga rutiner. Hundpromenader sker inte längre i naturen, boende väljer att motionera inomhus istället. Boende vågar inte heller låta sina barn leka utomhus, gå till skolan eller vänta på skolbussen själva.

Vargarna har observerats kontinuerligt sedan hösten 2019, och upplevdes till en början som mer skygga och undvikande än vad de gör i dagsläget. Detta eftersom de skrämselfåglar som användes av privatpersoner resulterade i att vargarna avlägsnade sig. Nyligare rapporter vittnar om att vargarna uppvisar ett alltmer oönskat beteende då de närmar sig både bebyggelse och människor. Nedan följer ett axplock av de observationer som rapporterats in till länsstyrelsens personal.

7 november 2019

- Spilling på en väg mitt i Malvik

25 november 2019

- Varg observerades 50 meter från ett bostadshus i Grängsbo

22 december 2019

- Varg observerades i närheten av ett dagis i Alfta. Länsstyrelsens personal bedömer att det rör sig om ett avstånd på 15–30 meter.

6 januari 2020

- Varg observerades på ett avstånd av mindre än 30 meter

7 januari 2020

- Varg observerades precis utanför husknuten, cirka 2 meter från farstubron.

20 januari 2020

- Varg observerades i närheten av ett bostadshus på ett avstånd på 50 – 100 meter.

22 januari 2020

- Länsstyrelsens personal observerade vargen på ett avstånd av 30–50 meter.

29 januari 2020

- Varg observerades på gårdsplanen. Den rörde sig ett flertal gånger in och ut i hästhagarna. Den observerades bland annat dricka vatten ur vattenkaret som stod i hästhagen. Vargen ställde två framtassar på altanen, vilket kopplades till att observatören också har två mindre hundar och att då vargen fick vittring av dessa.
- Spår av varg inne i Viksjöfors, 50–75 meter från den lokala mataffären.
- Spår av varg i byn Rösaberg

2 februari 2020

- Spår av varg på en gård i Nordanå. Vargen hade rört sig i hästhagen och runt bostadshuset

4 februari 2020

- Varg observerades 20 meter från köksfönstret till ett bostadshus i Älvkarhed
- Spår av varg observerades ungefär 30 meter från ladugård och hästhage i Södra kyrkbyn

5 februari 2020

- Spår av varg 50–75 meter från bostadshuset, inne i en hästhage i Sunnanäng

7 februari 2020

- Spår av varg vid Alfta-Edsbyns golfklubb, ca 30 meter från klubbstugan.

9 februari 2020

- Varg observerades i Stora Vål, ca 100 meter från bostadshuset

13 februari 2020

- Vargen observerades i direkt anslutning till bostadshuset. Observatören meddelar att de haft besök av en till två vargar till och från sedan sommaren 2019, där en av vargarna bland annat varit uppe på soldäcket vid huset.

18 februari 2020

- Observatören var ute på gården för att hämta ved, vände sig om i samband med att dennes hund började skälla och fick syn på en varg på ett avstånd av 15 meter. Observatören försökte skrämman iväg vargen med skrik och viftningar men den stod endast kvar och betraktade observatören. Det var andra gången som en varg dykt upp på gården som ligger i Stora Vål.

22 februari 2020

- Varg observerades i samband med att den gick in på en gård i Ämnebo. Vargen stannade till på ett avstånd på 10 meter från bostadshuset, upplevdes helt orädd då den inte reagerade på ljudet från människorna. Efter ett tag fortsatte den vidare till grannens gård. Observatören meddelar också att denne haft besök av varg vid två tidigare tillfällen under hösten 2019 men att den vargen upplevdes mer skygg och lättskrämmd.

24 februari 2020

- Varg observerades när den promenerade mellan två hus i Ämnebo.

Motivering till beslutet

Naturvårdsverkets riktlinjer för skydds jakt anger att skydds jakt kan medges för att förhindra allvarlig skada om det är sannolikt att en allvarlig skada kommer att uppstå, vilket även framgår av 23 a § första stycket 3 jaktförordningen.

Ansökningarna som inkommit och som gäller aktuellt område avser en till sju vargindivider som ska röra sig i byarna omkring Alfta och Edsbyn. Enligt de observationer länsstyrelsen tagit del av och kvalitetssäkrat tyder det dock mer på att en ensam individ närmat sig bostadshus och människor på ett oönskat sätt. Synobservationer av flera vargar tillsammans är inte omöjligt då det finns dokumenterade revir i närheten av samhället, att rovdjur rör sig i närheten av bebyggelse är också vanligt förekommande på de platser där både rovdjur och människor befinner sig. När en individ börjar närma sig människan och bebyggelse utan att uppvisa ett undvikande beteende under en längre tid är det däremot tecken på att individen förändrat sitt beteendemönster och därmed beter sig på ett oönskat sätt.

I det aktuella fallet har olägenheterna från vargen pågått under en period av flera månader. Vargen har succesivt börjat närma sig bebyggelse och människor. Risken att den kan orsaka allvarlig skada är enligt länsstyrelsens bedömning uppenbar eftersom den vistats i samhällen och i närheten av människan kontinuerligt trots skrämselförsök.

Definitionen¹ av en problemvarg är att den antingen vid upprepade tillfällen stått kvar eller rört sig mot människor som gått/sprungit mot vargen på ett avstånd mindre än 100 m eller att den under lång tid återkommit till bebyggelse, dvs under minst tio av 30 dygn observerats mindre än 100 m från bebyggelse. Om en varg under flera månader rör sig nära människor och/eller bebyggelse så kan det förväntas att vargen vänjer sig vid människan till en viss grad och därmed inte viker av i samma utsträckning när människor närmar sig. Vargar som vant sig till människan på detta vis kan i trängda situationer uppvisa ett aggressivt beteende och därmed utgöra en potentiell fara. För att undvika en sådan situation bör tillvänjning av varg förebyggas i ett tidigt skede.

Vargen som rört sig i det aktuella området har under en längre period rört sig i närheten av bebyggelse och människor. Den uppvisar ett rörelsemönster där den förflyttar sig mellan olika byar i Alfta och Edsbyn, observationerna tyder på att den blir alltmer van vid människans närhet och uppvisar därmed ett alltmer avvikande och oönskat beteende. Länsstyrelsen konstaterar att vargen

¹ Rovdjur, tamdjur, hundar och människor, Viltskadecenter PM till Rovdjursutredningen 2006

uppfyller de kriterier som Viltskadecenter angivit för att utgöra en potentiell fara och bedömer därmed att åtgärder bör sättas in snarast.

Skadeförebyggande åtgärder

Människor har i skadeförebyggande syfte ökat sin bevakning genom att ta in de djur som vanligtvis går på lösdrift på nätterna och flyttat hagar närmare huset. De har även ökat belysning på gården och styrkan på elstängsel runt hagarna.

Ingen annan lämplig lösning

Skrämsel som syftar till att avskräcka djur från att besöka en viss plats eller uppvisa ett oönskat beteende har provats på flera olika arter, generellt tycks denna typ av skrämsel vara mindre effektiv på rovdjur än på annat vilt². Metoder som testats i syfte att korrigera oönskat beteende hos varg är olika typer av projektiler som orsakar djuret smärta (till exempel gummikulor) och pyroteknik med höga smällar och skarpa ljus som briserar nära djuret. Viltskadecenter har sammanställt en tabell³ innefattande skrämselåtgärder riktade mot varg där det framgick att sannolikheten att skrämselåtgärderna skulle resultera i en bestående beteendeförändring är relativt liten. Förklaringen ligger i hur väl det går att koppla den obehagliga skrämselåtgärden till det beteende som man vill korrigera hos vargen. Liknande scenario går att hitta i träning av hund i de fall där bestraffning används för att förändra hundars beteende. Det krävs ofta fler än ett bestraffningstillfälle och ju svårare det är att rent praktiskt få till tajming och precision, desto längre tid krävs för att hunden ska förstå kopplingen mellan beteende och bestraffning. När det kommer till vargar så är det dessutom omöjligt att styra miljön där beteendet sker vilket innebär att varje gång en varg närmar sig en människa eller ett bostadshus och den inte blir bestraffad eller hittar något ätbart avfall späds effekten av bestraffningen ut och det oönskade beteenden förstärks.

Alfta och Edsbyn är omgivna av vargrevir och vargen som rör sig i däromkring är troligen en yngre individ som lämnat sitt revir i syfte att hitta ett eget. Vargen har ett tydligt rörelsemönster och har rört sig på ungefär samma sätt under dessa månader vilket tyder på att det är en och samma varg som dyker upp i byarna. Skrämsel är mycket svår att få till då det är enormt resurskrävande. Chansen att åtgärden ska resultera i en bestående

² Nära vargar – Rekommendationer för hantering av situationer med vargar nära bostadshus eller människor. Rapport från Viltskadecenter, SLU 2016-4

³ Nära vargar – Rekommendationer för hantering av situationer med vargar nära bostadshus eller människor. Rapport från Viltskadecenter, SLU 2016-4

beteendeförändring bedömer länsstyrelsen är liten då vargen rör sig mellan olika byar och det då kommer bli svårt att få till den koppling som krävs mellan skrämselfångstgärderna och en eventuell förändring av beteendet.

Människor som stött på vargen på nära håll har också försökt att få den att avlägsna sig genom att låta mycket och göra sig stor, helt enligt Viltskadecenters råd⁴ vid möten med varg. Boende har även försökt skrämja vargen med höga smällar och genom att kasta sten mot den. Denna varg har inte visat ett undvikande beteende i samband med dessa skrämselförsök utan fortsatt dyka upp i närheten av människor och bebyggelse.

Vargens bevarandestatus i Sverige

Inventering av varg pågår mellan 1 oktober och 31 mars, utöver den ordinarie inventeringen sker i vinter även en extra insamling av DNA prov från vargar i syfte att ta fram populationsmodeller som kan uppskatta populationens storlek i antal individer. Hittills har preliminärt 39 familjegrupper blivit inventerade i Sverige, de grupper som delas med Norge kommer dock att fördelas mellan länderna vid slutrapportering under våren 2020 vilket kommer att påverka siffran. DNA inventeringen har hittills säkrat 341 individer i Sverige, även här kommer de individer som delas med Norge att fördelas mellan länderna. Föregående inventeringsperiod 2018–2019 kvalitetssäkrades 30 familjegrupper, vilket motsvarar ungefär 300 vargar.

Varg i Gävleborg

Den beslutade miniminivån i Gävleborg är 3,5 familjegrupper (NV-01525-18), förvaltningsmålet är 4 familjegrupper⁵. Under den förra inventeringsperioden berördes Gävleborg av 9 familjegrupper, 2 var länsegna och övriga delades med omkringliggande län. I inventeringen som pågår fram till 31 mars har Gävleborg hittills rapporterat in att länet berörs av 12 familjegrupper, varav 7,83 är länsegna. Utöver dessa så har Gävleborg också rapporterat in 3 revirmarkerande par, varav 1,5 är länsegna.

Sammanfattning

Länsstyrelsen konstaterar att vargar ska få förekomma inom det beslutade utbredningsområdet i enlighet med Regeringens proposition *En hållbar rovdjurspolitik* (Prop 2012/13:191). Samma proposition anger dock även att vargar inte ska uppehålla sig i tätbebyggda områden eller i närheten av bostäder på landsbygden. Viltskadecenter har satt ett antal kriterier som

⁴ Om du möter varg. Broschyr från Viltskadecenter ISBN 978-91-984193-7-5

definierar vargar med ett avvikande beteende. Vargen som rör sig i Alfta, Edsbyn och byarna runtomkring uppfyller alla kriterier förutom direkt angrepp på människa. Länsstyrelsen bedömer dock att risken för allvarlig skada ökar allteftersom vargen uppehåller sig i områdena. På grund av detta och med hänsyn till den oro som härskar i samhället med hämning av livskvalitet som resultat så bör en skydds jakt beviljas.

Fyra av fem ansökningar gäller skydds jakt på fler än en vargindivid, länsstyrelsen konstaterar dock att det troligtvis är en ensam individ som närmat sig på ett oönskat sätt. Länsstyrelsen konstaterar därmed att skydds jakten ska riktas mot den individ som mest sannolikt bedöms som skadegörande enligt Naturvårdsverket riktlinjer⁵.

Då Gävleborgs län ligger väl över den beslutade miniminivån och även det satta förvaltningsmålet så anser länsstyrelsen att en skydds jakt på en specifik individ inte riskerar att försvåra upprätthållandet av vargens gynnsamma bevarandestatus. Ansökan ska därmed beviljas.

Bestämmelser som beslutet grundas på

Naturvårdsverket har, med stöd av 24 a § jaktförordningen (1987:905) beslutat om överlämnandet av rätten att besluta om skydds jakt efter varg till vissa länsstyrelser (Naturvårdsverkets beslut NV-08042-16).

All jakt måste bedrivas i enlighet med Sveriges EU-rättsliga åtaganden. Art-och habitatdirektivet (1992/43/EEG) har en avgörande betydelse för vilket utrymme som finns för skydds jakt. Åtgärder som vidtas enligt art- och habitatdirektivet ska syfta till att bibehålla eller återställa en gynnsam bevarandestatus. Direktivet ger möjligheter till undantag från skydds kraven under vissa förutsättningar. Undantagen regleras i artikel 16.1, att det inte finns någon annan lämplig lösning och att undantaget inte försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus. För att ett undantag från skydds reglerna ska kunna göras, måste skälen vara mycket starka och den jakt som tillåts mycket begränsad.

Som framgår av 23 a § jaktförordningen ska följande förutsättningar vara uppfyllda för att skydds jakt ska kunna medges:

Om det inte finns någon annan lämplig lösning, och om det inte försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos artens bestånd i dess

⁵ Naturvårdsverkets riktlinjer för beslut om skydds jakt. Rapport 6568.

naturliga utbredningsområde, får beslut om jakt som avses i 23 b, 24, 25 och 29 §§ meddelas

1. av hänsyn till allmän hälsa och säkerhet eller av andra tvingande skäl som har ett allt överskuggande allmänintresse, inbegripet orsaker av social eller ekonomisk karaktär och betydelsefulla positiva konsekvenser för miljön,
2. av hänsyn till flygsäkerheten,
3. för att förhindra allvarlig skada, särskilt på gröda, boskap, skog, fiske, vatten eller annan egendom, eller
4. för att skydda vilda djur eller växter eller bevara livsmiljöer för sådana djur eller växter.

Ett beslut som avses i första stycket får även avse rätt att göra ingrepp i fåglars bon eller förstöra fåglars ägg.

Länsstyrelsen får i det enskilda fallet besluta med stöd av 15 § jaktförordningen om undantag från förbudet att vid jakt använda belysning utöver vad som är tillåtet enligt 14 § eller 14 a §, om det är fråga om annan jakt än som avses i 31 § första stycket.

Länsstyrelsen får i det enskilda fallet besluta med stöd av 21 § jaktförordningen om undantag från förbudet att bedriva jakt från motordrivna forskaffningsmedel i enlighet med 31 § jaktlag (1987:259).

Länsstyrelsen får i det enskilda fallet medge undantag från inskränkningar i jakten med stöd av 9 § jaktförordningen.

Länsstyrelsen får med stöd av 24 d § andra stycket jaktförordningen när det gäller skyddsjakt, medge att jakten får ske på annans jaktområde.

Länsstyrelsen får med stöd av 59 § jaktförordningen förordna att beslut enligt denna förordning skall gälla utan hinder av att det har överklagats.

Du kan överklaga beslutet

Se bilaga 1.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av enhetschef Joel Isensköld med handläggare Sandra Wahlund som föredragande.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Så här hanterar vi dina personuppgifter

Information om hur vi hanterar dessa hittar du på
www.lansstyrelsen.se/dataskydd.

Kopia till

1. Naturvårdsverket registrator@naturvardsverket.se
2. Polisen Region Mitt registrator.mitt@polisen.se
3. Viltskadecenter jens.frank@slu.se
4. Länsstyrelserna i mellersta rovdjursförvaltningsområdet
5. Viltförvaltningsdelegationen i Gävleborgs län

Bilagor

1. Du kan överklaga beslutet
2. Karta över jaktområde

Bilaga 1

Du kan överklaga beslutet

Om du inte är nöjd med länsstyrelsens beslut, kan du **skriftligen** överklaga beslutet hos Förvaltningsrätten i Luleå. **Observera att du ska skicka eller lämna överklagandet till länsstyrelsen.** Detta gör du via e-post till gavleborg@lansstyrelsen.se eller till postadress Länsstyrelsen i Gävleborgs län, 801 70 Gävle. Det ska du göra därför att länsstyrelsen måste pröva om överklagandet har kommit in i rätt tid, innan det skickas vidare till Förvaltningsrätten i Luleå.

Tiden för överklagande

Ditt överklagande måste ha kommit in till länsstyrelsen **inom tre veckor från den dag du fick del av beslutet.** Om det kommer in senare kan överklagandet inte prövas. I ditt överklagande kan du be om att få ytterligare tid till att utveckla dina synpunkter och skälen till att du överklagar. Sedan är det Förvaltningsrätten i Luleå som beslutar om tiden kan förlängas eller inte.

Om den som överklagar är en part som företräder det allmänna, ska överklagandet dock ha kommit in inom tre veckor från den dag då beslutet meddelades.

Ditt överklagande ska innehålla:

- vilket beslut som överklagas, beslutets datum och diarienummer
- hur du vill att beslutet ska ändras
- varför du anser att länsstyrelsens beslut är felaktigt

Skriv också följande uppgifter, om du inte tidigare lämnat dem:

- personnummer
- adress till bostaden
- telefonnummer där du kan nås
- eventuellt övriga uppgifter som behövs för att man ska kunna skicka handlingar till dig

Om du har handlingar eller annat som du anser stöder din uppfattning, bör du skicka med kopior på dessa.

Ombud

Du har rätt att anlita ett ombud för att sköta överklagandet åt dig. I så fall ska ombudet underteckna skrivelsen, bifoga en fullmakt i original från dig samt uppge sitt namn, adress och telefonnummer.

Behöver du veta mer?

Har du ytterligare frågor kan du kontakta länsstyrelsen på e-post till gavleborg@lansstyrelsen.se eller telefon 010 - 225 10 00. Ange diarienummer för beslutet.

Bilaga 2. Skyddsjaksområde

